

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΖΩΙΑ
ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ
ΓΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ

Αθήνα, 23-6-2020

Αριθμός Πρωτοκόλλου:1431/165865

9^η ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

για την Ευζωία των Ζώων που Χρησιμοποιούνται για Επιστημονικούς Σκοπούς

της 23^{ης} Ιουνίου 2020

**Σχετικά με τη χρήση των ζώων για επιστημονικούς σκοπούς, μετά την άρση των
περιοριστικών μέτρων εξαιτίας της πανδημίας COVID-19**

Η Εθνική Επιτροπή για την Ευζωία των Ζώων που Χρησιμοποιούνται για Επιστημονικούς Σκοπούς, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, διερεύνησε το θέμα της χρήσης των ζώων για επιστημονικούς σκοπούς μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων λόγω της πανδημίας COVID-19.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι κατά τη διάρκεια της πανδημίας δημιουργήθηκε επιτακτική ανάγκη για την εξεύρεση φαρμακευτικών θεραπευτικών σκευασμάτων και την ανάπτυξη εμβολίων για την προστασία του πληθυσμού. Για τους λόγους αυτούς υπάρχει έντονη ερευνητική δραστηριότητα, ενώ πολλοί ερευνητές έχουν επαναπροσδιορίσει τις ερευνητικές τους προτεραιότητες έτσι ώστε να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις.

Στο πλαίσιο αυτό είναι αναμενόμενο ότι η χρήση ζώων θα αυξηθεί προκειμένου να διερευνηθεί η αποτελεσματικότητα και ασφάλεια των παραγόμενων προϊόντων αλλά και να προαχθεί η μεταφραστική έρευνα. Σε αυτήν ακριβώς την περίοδο κρίνεται επιβεβλημένη η ευαισθητοποίηση όλων των εμπλεκόμενων σχετικά με την εφαρμογή της Συνθήκης των 3Rs των Russel και Burch (Replacement, Reduction, Refinement). Πρόκειται για τη Συνθήκη μέσω της οποίας προάγεται η μερική ή ολική αντικατάσταση της χρήσης ζώων με άλλες μεθόδους πειραματισμού (Replacement), η μείωση του αριθμού των χρησιμοποιούμενων ζώων (Reduction) αλλά και η βελτίωση των πειραματικών τεχνικών (Refinement).

Για το σκοπό αυτό η Εθνική Επιτροπή συστήνει:

1. Πριν από το σχεδιασμό ερευνητικού πρωτοκόλλου που περιλαμβάνει τη χρήση ζώων, οι ερευνητές να έχουν διερευνήσει διεξοδικά τη δυνατότητα μη χρήσης ζώων καθώς και τη δυνατότητα μερικής ή ολικής αντικατάστασής τους με κάποια άλλη πειραματική τεχνική η οποία δεν περιλαμβάνει τη χρήση ζώων. Πολύτιμες πληροφορίες μπορούν να αντληθούν από ιστοσελίδες όπως του European Center for the Validation of Alternative Methods (ECVAM) <https://ec.europa.eu/jrc/en/scientific-tool/database-alternative-methods-animal-experimentation>, της NORECOPA <https://norecopa.no/alternatives> ή του National 3Rs Center (NC3Rs) <https://www.nc3rs.org.uk/>
2. Οι Επιτροπές Αξιολόγησης Πρωτοκόλλων καθώς και οι Επιτροπές Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας των εκπαιδευτικών και ερευνητικών Ιδρυμάτων να βρίσκονται σε εγρήγορση προκειμένου να διασφαλίζουν ότι κάθε πρωτόκολλο που υποβάλλεται προς έγκριση καλύπτει όλες τις προϋποθέσεις του π.δ. 56/2013.
3. Λαμβάνοντας υπόψη το επείγον της κατάστασης, οι ανωτέρω Επιτροπές να αξιολογούν κατά προτεραιότητα αιτήσεις ερευνητικών πρωτοκόλλων που σχετίζονται με την πανδημία COVID-19.
4. Πριν από τη χρήση ζώων για επιστημονικούς σκοπούς οι ερευνητές να τεκμηριώνουν την εφαρμογή της Συνθήκης των 3Rs. Η χρήση των ζώων, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού αυτών, να είναι πλήρως αιτιολογημένη.
5. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των πρωτοκόλλων να γίνονται με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η αναπαραγωγή των αποτελεσμάτων (reproducibility).
6. Τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο έχει παρατηρηθεί αύξηση των επιστημονικών εργασιών που προ-δημοσιεύονται σε ιστοσελίδες εκδοτικών οίκων, χωρίς να έχει προηγηθεί σχετική αξιολόγηση από κριτές (reviewers). Καλούνται οι ερευνητές να δείχνουν ιδιαίτερη προσοχή και να ελέγχουν την αξιοπιστία των εν λόγω εργασιών, ιδιαίτερα όταν αυτές χρησιμοποιούνται ως επιχειρηματολογία για την τεκμηρίωση in vivo ερευνητικών πρωτοκόλλων, έτσι ώστε να αποφεύγεται η άσκοπη χρήση ζώων.

Επιπλέον, σε αναμονή ενδεχόμενου δευτέρου πανδημικού κύματος συστήνεται:

1. Ο αριθμός των ζώων που εκτρέφονται/στεγάζονται στις εγκαταστάσεις εκτροφής και χρήσης να είναι ο μικρότερος δυνατός έτσι ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα μαζικών ευθανασιών σε περίπτωση επανάληψης μερικών ή ολικών περιοριστικών μέτρων στην εγκατάσταση.
2. Προκειμένου για τα σπάνια ή γενετικά τροποποιημένα είδη ζώων, οι ερευνητές σε συνεργασία με τους υπεύθυνους των εγκαταστάσεων να διερευνήσουν τη δυνατότητα χρησιμοποίησης της κρυοσυντήρησης (cryopreservation) ως μεθόδου επιλογής για τη διατήρηση των εν λόγω ειδών. Ήδη στη χώρα μας υπάρχουν ερευνητικά κέντρα που παρέχουν τη συγκεκριμένη υπηρεσία.
3. Καλούνται οι υπεύθυνοι των εγκαταστάσεων, σε συνεργασία με τους ερευνητές και τις Επιτροπές Παρακολούθησης της Ευζωίας των ζώων, να διερευνήσουν τη δυνατότητα κατάρτισης προγραμμάτων υιοθεσίας ζώων, όπου αυτό είναι εφικτό, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 56/2013.

4. Οι υπεύθυνοι των εγκαταστάσεων να προχωρήσουν στην κατάρτιση προγραμμάτων έκτακτης ανάγκης (contingency plans), για περιπτώσεις όπως αυτή του COVID-19, και να εκπαιδεύσουν ανάλογα το προσωπικό τους (culture of preparedness).
5. Οι εγκαταστάσεις εκτροφής και χρήσης να έχουν επάρκεια σε αναλώσιμα υλικά (τροφή, στρωμή, απορρυπαντικά κλπ) για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 30 ημερών.